

24. Odpoveď ministra životného prostredia Slovenskej republiky P. Žigu na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky M. Hubu podanú 4. júla 2012 vo veci viacerých otázok v súvislosti s Koncepciou využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov do roku 2030

MINISTER
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PETER ŽIGA

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 27-07-2012		
Číslo spisu: PREN-456/2012		
Listy: 1/-	Prilohy: 1/5	
RZ	ZH	LU

Bratislava, 24. júla 2012
číslo: 4055/2012-min

Vážený pán poslanec,

v prílohe Vám zasielam odpoveď na Vašu interpeláciu týkajúcu sa Koncepcie využívania hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR, ktorú mi pod číslom PREDS-383/2012 postúpil predseda Národnej rady Slovenskej republiky.

S úctou

Vážený pán
Mikuláš Huba
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava

Na vedomie:
Vážený pán
Pavol Paška
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 27-07-2012		
Číslo spisu: PREDS-456/2012		
Listy: //-	Prílohy: 1/5	
RZ	ZH	LU

Príloha k listu č.: 4055/2012-min

Úprimne vítam každý záujem poslancov Národnej rady SR o otázky ochrany životného prostredia, predovšetkým si však vážim Vaše dlhoročné postoje, pán poslanec, ako osobnosti s eminentným záujmom o trvalo udržateľnú kvalitu životného prostredia na Slovensku. Chcem zdôrazniť, že to isté je nielen povinnosťou, ale aj prioritným záujmom nášho ministerstva.

V tomto roku sme zaregistrovali resp. riešili viacero iniciatív mimovládnych organizácií a občianskych aktivistov, či už je to otvorená výzva alebo otvorený list, voči výstavbe malých vodných elektrární (MVE), ktorých súčasťou, žiaľ boli aj neoprávnené invektívy voči štátnym zamestnancom v otázke korupčného správania pri čerpaní štátnych a európskych financií. S plnou vážnosťou chápeme aj záujem podnikateľov o rozvoj vodnej turistiky na našich riekach a preto chceme všetkých ubezpečiť, že našou úprimnou snahou je podporovať podnikateľské aktivity v tejto oblasti. Pánovi Ing. Jaroslavovi Baranovi a jeho iniciatíve na jeho otvorený list posielam písomnú odpoveď, v ktorej som vysvetlil súčasný stav, postupy a dôvody výstavby MVE.

Paralelne s uvedeným však treba brať na zreteľ aj skutočnosť, že povinnosťou MŽP SR je okrem ochrany životného prostredia aj povinnosť plniť záväzky vlády SR v oblasti energetiky.

Vláda SR sa zaviazala EÚ, že vyvinie maximálne úsilie pri zvyšovaní podielu obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na výrobe a spotrebe elektriny. Uznesením č. 732/2008 schválila vláda stratégiu energetickej bezpečnosti SR a ministrom životného prostredia uložila vypracovať návrh koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu (HEP) vodných tokov SR.

Stratégia energetickej bezpečnosti SR vytýčila cieľ zvýšiť podiel výroby elektrickej energie využitím hydroenergetického potenciálu vodných tokov tak, aby boli naplnené záväzky SR voči EÚ. Pre splnenie vytýčeného cieľa je potrebné túto požiadavku riešiť kombináciou dvoch spôsobov, a to výstavbou veľkých vodných elektrární s výkonom nad 10 MW a budovaním malých vodných elektrární s výkonom do 10 MW.

Schválená koncepcia využitia HEP vodných tokov SR je rámcový dokument na usmernenie procesov prípravy, realizácie, posudzovania a povoľovania výstavby vodných stavieb s energetickým využitím, s výkonom do 10 MW (MVE) s cieľom eliminovať prípadné negatívne dopady výstavby MVE na životné prostredie prostredníctvom účinných opatrení tak, aby boli súčasne napĺňané ciele rámcovej smernice o vode (RSV) vrátane dosiahnutia požiadavky EÚ na dobrý stav vôd.

So zreteľom na uvedené základné východiská, ktoré viedli k vypracovaniu a následnému schváleniu koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR Vám na Vaše otázky odpovedám nasledovne:

1. Vážený pán poslanec, dovoľte, aby som sa predovšetkým ospravedlnil za oneskorenie sa odpovede na Váš podnet. Považoval som však za potrebné preveriť si problematiku komplexne, v rámci účastníkov celého procesu tvorby a plnenia koncepcie a jej plnenia, čo si vyžiadalo určitý časový priestor.

2. Pri návrhu a posudzovaní jednotlivých profilov sa vychádzalo z dlhodobých pozorovaní a výskumov, pričom sa kládol dôraz na environmentálne aspekty. Pri tvorbe koncepcie boli využité poznatky získavané počas desiatok rokov, najmä na povodiach tokov Hron a Nitra. Vo Výskumnom ústave vodného hospodárstva v Bratislave sa realizoval dlhodobý výskum hydrologického, ako aj hydraulického režimu sústavy vodných tokov v málovodných obdobiach, ako aj v čase výskytu extrémnych povodní. Starostlivo sa zohľadňovali hydromorfologické charakteristiky vodných tokov a ich dlhodobý vývoj. Vhodnosť jednotlivých technicky využiteľných lokalít pre výstavbu MVE bola posudzovaná spolupracujúcimi odbornými organizáciami – Štátnou ochranou prírody SR Banská Bystrica a Slovenským rybárskym zväzom.

Rozsah technicky vhodných profilov bol redukovaný a navrhnutý tak, aby sa minimalizoval možný negatívny dopad výstavby MVE na vodné toky, biotopy a životné prostredie ako celok.

Po zohľadnení oboch požiadaviek, ktoré sú zdanlivo vo vzájomnom rozpore - na jednej strane medzinárodné záväzky SR vo vzťahu k výrobe elektriny z OZE, na druhej strane maximálna ochrana životného prostredia a povinnosti vyplývajúce z RSV - bolo navrhnutých na výstavbu MVE 368 optimálnych profilov na vodných tokoch na celom území SR.

3. Malé vodné elektrárne sú relatívne jednoduché, technicky nenáročné energetické stavby. Environmentálne a sociálno-ekonomické vplyvy závisia hlavne od umiestnenia a typu danej vodnej elektrárne. Vo všeobecnosti je potrebné zdôrazniť, že ide o vplyvy vysoko pozitívne, ktoré prevažujú nad možnými negatívnymi účinkami. Medzi pozitívne vplyvy patria najmä nasledovné:

- Využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na výrobu elektrickej energie je dlhodobým opatrením na znižovanie významných negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie, predstavuje environmentálne najpriateľnejší spôsob získavania elektrickej energie, ktorý životné prostredie zaťažuje neporovnateľne menej, než výroba elektrickej energie na báze tradičných fosílnych palív.

- Zvýšenie využívania hydroenergetického potenciálu tokov vedie k znižovaniu emisií skleníkových plynov a škodlivín, prispieva k diverzifikácii energetických zdrojov, a teda predstavuje významný prvok v balíku opatrení na dosiahnutie cieľov Kjótskeho protokolu.

- Významnou prednosťou malých vodných elektrární je využívanie domácich zdrojov, bez vysokých prepravných nárokov, ktoré majú vplyv na rast ceny elektrickej energie. MVE sekundárne prispievajú k znižovaniu environmentálnej záťaže z dopravných prostriedkov.

- Malé vodné elektrárne využívajú nedeštruktívny spôsob získavania energie z obnoviteľného zdroja, neprodukurujú skleníkové plyny, čím priamo prispievajú k zmierňovaniu klimatických zmien.

- MVE majú pozitívny vplyv na zvyšovanie energetickej bezpečnosti SR a na zahraničnú obchodnú bilanciu.

- Počas výstavby vytvárajú nové pracovné príležitosti, samotná prevádzka je vysoko automatizovaná, výroba elektriny je bez ťažkých pracovných rizík. Sekundárny nárast pracovných príležitostí môže nastať v súvislosti s rozvojom turizmu, športových aktivít, cestovného ruchu a pod.

Prípadným možným rizikám súvisiacim s výstavbou MVE je možné predchádzať správne nastavenými opatreniami, ktoré sa realizujú v rámci výstavby MVE, ako je napríklad spriechodnenie zariadenia funkčným rybovodom alebo biokoridorom, aby sa minimalizovalo narušenie pozdĺžnej kontinuity tokov a spojitosti biotopov, zabezpečovanie postrannej spojitosti mokradí a inundácií s tokom. Správne realizované opatrenia môžu dokonca prispieť aj k zlepšeniu ekologického stavu vôd.

4. Súhlasíme s názorom, že je potrebné venovať pozornosť úsporám elektrickej energie. Napriek tomu, že otázka patrí do pôsobnosti rezortov financií a hospodárstva, zastávame názor, že zavádzaním nových technológií (BAT – technológie) do procesov výroby, inováciou zariadení výrobných a ostatných prevádzok, dochádza k znižovaniu energetickej náročnosti, rovnako ako postupnou inováciou elektrických zariadení v domácnostiach.

Povinnosťou SR je však aj plniť záväzky SR voči EÚ vo vzťahu k energetickej bezpečnosti a povinnosťou MŽP SR je plniť úlohy vyplývajúce z týchto záväzkov pri eliminácii možných environmentálnych rizík.

5. Pri spracovaní koncepcie využitia HEP vodných tokov SR sa vychádzalo zo základných strategických dokumentov medzi ktoré o. i. patria Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013, Stratégia energetickej bezpečnosti (2008), Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015, Vodný plán Slovenska (2009), Koncepcia územného rozvoja Slovenska, územné plány veľkých územných celkov, ako aj Vami uvádzaných zákonov, smerníc a dohôd: zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, zákona č. 309/2009 Z. z. podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, Smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady ustanovujúca rámec pôsobnosti spoločenstva v oblasti vodnej politiky (RSV – rámcová smernica o vode) a ďalšie nadväzujúcich smerníc, ktoré určujú konkrétne úlohy potrebné na naplnenie jej cieľov, Smernice 2007/60/ES Európskeho parlamentu a Rady o hodnotení a manažmente povodňových rizík, Smernice Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (smernica o ochrane vtáctva), Smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (smernica o flóre, faune a o biotopoch - NATURA 2000), Smernice 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady o posudzovaní vplyvov určitých plánov a programov na životné prostredie (smernica SEA). Dohovoru

o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva, tzv. Ramsarský dohovor.

Návrh koncepcie využitia HEP vodných tokov prešiel dvakrát pripomienkovým konaním, a to za prvej vlády R. Fica ako aj počas vlády I. Radičovej, všetky relevantné pripomienky boli do návrhu zapracované, vyhodnotenie pripomienkového konania je súčasťou vládneho materiálu UV – 5756/2011, ktorý je verejne prístupný na webovom sídle vlády na adrese <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19326>.

(Ďalšie informácie sú aj v odpovediach na otázky 7, 8 a 9).

6. Samotná koncepcia využitia HEP vodných tokov SR do roku 2030 zohľadňuje princípy vyplývajúce z Európskeho dohovoru o krajine. Otázka zachovania jednotlivých úsekov riek je v súlade so základným cieľom strategických dokumentov vodného hospodárstva, ktorým je dosiahnutie dobrého stavu vôd, kde jedným z parametrov hodnotenia je hydromorfológia. Preto je potrebné, aby sa všetci účastníci procesu schvaľovania, povoľovania a výstavby MVE dôsledne riadili usmernením, ktoré MŽP SR vydalo pre proces prípravy, realizácie, posudzovania a povoľovania výstavby MVE s cieľom zohľadniť environmentálne aspekty a princípy trvalo udržateľného rozvoja. V rámci jednotlivých projektov je potrebné uskutočniť dôslednú realizáciu posudzovania vplyvov na životné prostredie, vrátane cezhraničných vplyvov, s osobitným dôrazom na chránené územia, existenciu rybárskych revírov a plavbu na vodných tokoch.

7. Koncepcia využitia HEP vodných tokov SR prešla riadnym legislatívnym procesom, vrátane už spomínaného medzirezortného pripomienkového konania a ako taká obsahovala všetky požadované náležitosti. Za účelom eliminovania možného negatívneho vplyvu návrhu koncepcie využitia HEP na životné prostredie bol návrh koncepcie posudzovaný v procese SEA v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V rámci procesu SEA bolo zabezpečené spracovanie správy o hodnotení strategického dokumentu v súlade s § 9 zákona a spracovanie odborného posudku podľa § 13 zákona. V súlade so zákonom bol návrh koncepcie predložený na posúdenie verejnosti, uskutočnilo sa verejné prerokovanie a dotknuté subjekty mali možnosť uplatniť svoje pripomienky. Relevantné pripomienky boli zapracované do záverečného hodnotenia spolu s odporúčaniami. Na základe odborného posudku bolo vydané záverečné stanovisko, čím sa proces SEA ukončil. Koncepcia ako strategický dokument bola posudzovaná z hľadiska vplyvov na životné prostredie nezávislou, odborne spôsobilou osobou, čo je zárukou, že posudzovanie bolo vykonané odborne a objektívne.

8 a 9. Výsledky posudzovania vplyvov návrhu koncepcie na životné prostredie sú uvedené v doložke vplyvov na životné prostredie, spracovanej v súlade s § 17 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Závery správy o hodnotení, zaslané stanoviská, výsledky verejného prerokovania materiálu a záverečné stanovisko z procesu SEA boli zohľadnené v návrhu koncepcie. Takto upravený návrh koncepcie predložilo MŽP SR na rokovanie vlády SR v súlade s legislatívnymi pravidlami.

Tak ako je už vyššie konštatované (v bode 5), návrh koncepcie bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania dvakrát, a to za prvej vlády R. Fica ako aj počas vlády I. Radičovej, všetky pripomienky a stanoviská aj Vami uvádzaných subjektov a ich vyhodnotenie je prístupné na vyššie uvedenom webovom sídle.

Až po prerokovaní a uzavretí zásadných pripomienok vláda SR uznesením č. 178/2011 z marca 2011 návrh koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030 schválila.

Sme presvedčení, že uvedený proces pripomienkovania a schvaľovania návrhu koncepcie bol časovo dostatočne dlhý a umožňoval zainteresovaným subjektom vzniesť svoje pripomienky.

10. Výstavba MVE sa realizuje v súlade s platnou legislatívou SR a tak ako každá stavba, podlieha riadnemu povoľovaciemu konaniu v súlade so správnym poriadkom, kde dotknutí účastníci konania majú právo vzniesť a prerokovať pripomienky súvisiace s ich realizáciou.

Územné rozhodnutie k stavbe MVE vydáva stavebný úrad (obec). Miestne a vecne príslušné orgány štátnej správy spolupracujú s potencionálnymi investormi pri výbere konkrétnych lokalít pre umiestňovanie MVE za účelom zohľadnenia obmedzujúcich limitov z hľadiska ochrany prírody a krajiny. Všetky záväzné pripomienky z procesov posudzovania a povoľovania navrhovaných činností vrátane opatrení na elimináciu negatívnych vplyvov výstavby sú súčasťou územného i vodoprávneho stavebného povolenia.

Realizácia MVE je v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja a za predpokladu minimalizácie negatívnych dopadov na stav vôd ich podporuje aj rámcová smernica o vode, Vodný plán Slovenska a ďalšie strategické dokumenty.

Pri zohľadnení všetkých uvedených aspektov je treba zodpovedne zvažovať prínosy a negatíva MVE, akceptovať ich celospoločenský a globálny environmentálny prínos a v primeranej miere zohľadňovať všetky naše medzinárodné záväzky v oblasti energetickej stratégie.

Koncepcia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR bude v zmysle bodu B.3. uznesenia č. 178/2011, ktorým vláda SR koncepciu schválila, prehodnotená a aktualizovaná v termíne do 22. decembra 2015.